

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**МАТЕРІАЛИ МІЖВУЗІВСЬКОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
27 ТРАВНЯ 2020 РОКУ**

ХАРКІВ – 2020

УДК 37.013.42
ББК 74.60
А 43

За редакцією
доктора педагогічних наук, професора,
завідувача кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Васильєвої Марини Петрівни

Актуальні проблеми досліджень у галузі соціальної педагогіки і соціальної роботи: матеріали міжвузівської дистанційної студентської науково-практичної конференції 27 травня 2020 року / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 129 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 3 від 12.05. 2020 р.).

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2020.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2020.
© Васильєва М.П., 2020.

Стефюк К.М. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З АДАПТАЦІЇ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	112
Танкова Д.В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЛІНКВЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНОГО ТЕАТРУ.....	114
Філей О.П. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРІТ ДО УМОВ ДИТЯЧОГО БУДИНКУ СІМЕЙНОГО ТИПУ.....	116
Чухлата В.А. КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПРОФІЛАКТИКИ НАРКОТИЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ У ЗЗСО.....	118
Шварц Ю.В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ФОРМУВАННЯ ЗГУРТОВАНОГО КОЛЕКТИВУ ПІДЛІТКІВ У ЛІТНЬОМУ ОЗДОРОВЧОМУ ТАБОРІ.....	120
Шевченко М.П. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ВІДПОВІДАЛЬНОГО БАТЬКІВСТВА ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ.....	123
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	125

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ВІДПОВІДАЛЬНОГО БАТЬКІВСТВА ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент І.А. Романова

Формування культури відповідального батьківства в ЗПТО виступає джерелом розширення соціального досвіду, забезпечує формування фізичних якостей і духовно-моральних цінностей здобувачів професійно-технічної освіти.

Аналіз наукової літератури свідчить, що базові положення щодо сім'ї як інституту соціалізації дитини та особливостей соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей стали предметом наукового пошуку Т. Алексеєнко, О. Безпалько, І. Зверєвої, А. Капської, М. Лактіонової, Р. Овчарової, О. Рассказової, І. Трубавіної та ін.; щодо усвідомленого батьківства та особливостей його формування цінними є погляди Л. Буніної, А. Уманської, В. Кравець, О. Лемещенко, К. Лук'янової, Н. Островської, І. Тормажевської та ін.; щодо особливостей соціально-педагогічної діяльності в закладі професійно-технічної освіти М. Васильєвої, Л. Макар, В. Радкевич, С. Ткачук, К. Федюшкіної та інших.

Враховуючи, що за статистикою у 2018/2019 н.р. завершили навчання 4,4 тис. дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, зростає необхідність розробки, впровадження та реалізації заходів, спрямованих на відновлення в сучасній молоді прагнення усвідомленого виконання батьківських ролей, відродження цінності батьківства, формування позитивної мотивації до ролі батьків, що є підґрунтям відповідального батьківства. Цей напрям діяльності психологічної служби ЗПТО має бути постійним, системним і комплексним.

Проведений аналіз соціально-педагогічних досліджень дозволив визначити, що феномен «відповідальне батьківство» розглядається вченими по-різному. Узагальнюючи позиції науковців, визначено, що феномен «відповідальне батьківство» розглядається через традиції сімейного виховання. «Культуру відповідального батьківства» визначено, як складову загальної культури людини, яка виступає основою її виховної діяльності й пов'язана з ціннісними орієнтаціями, ставленнями, системою знань, умінь, якостей і відповідальною поведінкою батьків.

Враховуючи соціально-психологічні зміни, що відбуваються протягом навчання здобувачів у ЗПТО (статеве дозрівання, становлення особистості та формування її гендерної ідентичності, починає відчувати значний вплив самого широкого кола агентів соціалізації), освітній процес має бути спрямований на формування не лише професійних компетенцій, які сприятимуть ефективному оволодінню професійною діяльністю, а й на формування ключових

компетенцій, мета яких – забезпечення готовності до виконання різноманітних соціальних ролей, у тому числі й батьківських. Період навчання в ЗПТО є найбільш сприятливим щодо можливості впливу суб'єктів соціально-педагогічної діяльності на формування культури відповідального батьківства здобувачів.

З метою формування культури відповідального батьківства здобувачів ЗПТО розроблено програму соціально-педагогічної діяльності «Щасливий світ батьківства», яка включає такі напрями: підготовка й залучення колективу ЗПТО до проблеми формування культури відповідального батьківства здобувачів ЗПТО (тематичний практикум «Від молодості до батьківства»); робота з батьками (батьківські збори; соціально-педагогічні консультації); робота зі здобувачами професійно-технічної освіти (творчі справи «Моя сім'я: портрет мами і тата», «Від 0 і до...», «Слухати себе», «Я-повідомлення»; групові дискусії «Поява дитини: радість чи випробування», «Старше покоління про виховання»; рольові ігри «Моделі міжособистісного спілкування у сім'ї», «Спілкування батьків і дітей»; проблемні ситуації «Конфлікти у сім'ї», «Подружжя і свекруха», «Подружжя і теща», «Ігнорування» тощо; арт-терапевтичні техніки «Зустріч з майбутнім малюком», «Любов у твоєму житті»; казкотерапії (казка «Дитині про батьківську любов»); зустрічі із профільними фахівцями щодо передачі соціального досвіду з питань відповідального батьківства).

Експериментальна частина з впровадження програми складалася з трьох етапів. На констатувальному етапі експерименту було проведено діагностування вихідного рівня сформованості культури відповідального батьківства здобувачів професійно-технічної освіти ЕГ і КГ Державного навчального закладу «Харківський професійний монтажно-будівельний ліцей» за уточненими в дослідженні критеріями й показниками, яке виявило відносно низький рівень сформованості культури відповідального батьківства здобувачів. Формувальний експеримент був спрямований на реалізацію програми соціально-педагогічної діяльності з формування культури відповідального батьківства здобувачів ЗПТО. Головними учасниками програми були: здобувачі професійно-технічної освіти, здобувач вищої освіти – практикант, практичний психолог, класні керівники, фахівці із центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, перинатальний та сімейний психолог, лікар-педіатр.

Результати контрольного етапу експерименту виявили позитивні зміни в експериментальній групі. Зокрема, були визначено посилення усвідомлення здобувачами професійно-технічної освіти сутності відповідального батьківства, соціальної ролі батьків у повноцінному вихованні особистості дитини, виявлено підвищення позитивної мотивації до реалізації ролі відповідальних батьків у майбутньому.